Gemeente Bergen op Zoom

RVB21-0029

Voorlegger Raadsvoorstel

Onderwerp	:	2de uitwerking Focusakkoord
Nummer voorstel	:	RVB21-0029
Datum voorstel	:	16 april 2021
Portefeuillehouder(s)	:	Mevr. Ir. Ing. P.T.C. Koenders
Contactpersoon	:	mevrouw J.H.C. Wouts
Afdeling	:	BD/Financiën
Contactpersoon Email	:	J.Wouts@bergenopzoom.nl
Contactpersoon Telefoon	:	0164 277892
Programmanummer en -naam	:	5. Bedrijfsvoering, financiën en dienstverlening

Voorstel:

1. In te stemmen met het bijstellen van bij de 1ste begrotingswijziging vastgestelde ombuigingen:
   a. Misbruik sociale voorzieningen – fraudebestrijding:
      2021: - € 135.000, 2022 - € 11.000, 2023 - € 11.000 en 2024 - € 11.000;
   b. Business cases cultuur: 2021 - € 400.000 en 2022 - € 100.000;
2. In te stemmen met de nieuwe ombuigingen:
   c. Afschalen minimabeleid: 2022 € 253.000, 2023 € 253.000 en 2024 € 253.000;
   d. Kostendekkendheid commerciële evenementen: 2022 € 55.000, 2023 € 55.000 en 2024 € 55.000;
   e. VVV baliefunctie: 2021: € 97.000, 2022 € 150.000, 2023 € 150.000 en 2024 € 150.000;
   f. Cultuur en erfgoed: 2021 € 92.000; 2022 € 92.000, 2023 € 92.000 en 2024 € 92.000;
   g. Parkeren verminderen betalen met munten: 2022 € 30.000, 2023 € 30.000 en 2024 € 30.000;
   h. Vastgoed: 2021 € 318.000, 2022 € 1.079.000, 2023 € 233.000 en 2024 € 233.000;
   i. Business case uitbesteden openbaar onderhoud: 2023 € 100.000 en 2024 € 100.000.
   j. Bedrijfsrestaurant “De Eetkamer”: 2021 € 63.000, 2022 € 140.000, 2023 € 140.000 en 2024 € 140.000;
3. In te stemmen met het vormen van een frictiekostenbudget van € 3.500.000 (minimum scenario excl. WW-verplichtingen), dit budget te dekken uit de algemene reserve, de WW-verplichting in de meerjarenbegroting vanaf 2022 jaarlijks op te nemen (ongeveer € 460.000) in de begroting en in te stemmen met het achteraf verantwoorden van bestedingen in de reguliere P&C-cyclus.
4. De rapporten vanuit het project Samen Prioriteren voor kennisgeving aan te nemen.
5. De bij dit voorstel behorende begrotingswijziging vast te stellen.

Type voorstel:

- ☑ Kaderstellend
- ☐ Controlerend
- ☐ Rest

Zijn in het voorstel één of meer van de volgende aspecten van toepassing?

	Ja	Nee
Zijn doelen en/of effecten beschreven	☐	☑
Financiële consequenties	☑	☐
Gevolgen voor de schuldenlast	☑	☐
Inspraakverordening van toepassing	☐	☑

Communicatieparagraaf:

Op 21 april 2021 zal een technische toelichting worden gegeven op het voorstel. De raadsbehandeling vindt plaats op 27 mei 2021. Na de besluitvorming worden (verdere) gesprekken aangegaan met burgers en organisaties.

Samenvatting:

Het college stelt de gemeenteraad diverse ombuigingen voor. De ombuigingen hebben tot doel om de financiële basis van de gemeente Bergen op Zoom weer op orde te krijgen. Hiermee wordt invulling gegeven aan opdracht van de raad aan het college om een bezuiniging van € 13 miljoen te realiseren.

De ombuigingen raken individuele burgers, verenigingen, instellingen en bedrijven. De ombuigingen hebben een groot maatschappelijk effect

Bijlagen: (geef aan of een bijlage is bijgevoegd of ter inzage is gelegd; benoem en nummer deze bijlagen)

Bijlage nr.	Omschrijving	Bijgevoegd/Ter inzage
I	Toelichting op de ombuigingen	Bijgevoegd
II	Rapportage “Samen Prioriteren, inwoners aan het woord”	Bijgevoegd
III	Rapportage “Samen Prioriteren, Synthetron sessie”	Bijgevoegd
IV	Infographic Samen Prioriteren	Bijgevoegd
V	Begrotingswijziging	Bijgevoegd

Gemeente Bergen op Zoom

RVB21-0029

Raadsvoorstel

Datum raadsvergadering	:	27 mei 2021
Nummer	:	RVB21-0029
Onderwerp	:	2de uitwerking Focusakkoord

Aan de gemeenteraad,

Voorstel

1. In te stemmen met het bijstellen van bij de 1ste begrotingswijziging vastgestelde ombuigingen:
    a. Misbruik sociale voorzieningen – fraudebestrijding:
    2021: - € 135.000, 2022 - € 11.000, 2023 - € 11.000 en 2024 - € 11.000;
    b. Business cases cultuur: 2021 - € 400.000 en 2022 - € 100.000;
2. In te stemmen met de nieuwe ombuigingen:
    a. Afschalen minimabeleid: 2022 € 253.000, 2023 € 253.000 en 2024 € 253.000;
    b. Kostendekkendheid commerciële evenementen: 2022 € 55.000, 2023 € 55.000 en 2024 € 55.000;
    c. VVV baliefunctie: 2021: € 97.000, 2022 € 150.000, 2023 € 150.000 en 2024 € 150.000;
    d. Cultuur en erfgoed: 2021 € 92.000; 2022 € 92.000, 2023 € 92.000 en 2024 € 92.000;
    e. Parkeren verminderen betalen met munten: 2022 € 30.000, 2023 € 30.000 en 2024 € 30.000;
    f. Vastgoed: 2021 € 318.000, 2022 € 1.079.000, 2023 € 233.000 en 2024 € 233.000;
    g. Business case uitbesteden openbaar onderhoud: 2023 € 100.000 en 2024 € 100.000.
    h. Bedrijfsrestaurant “De Eetkamer”: 2021 € 63.000, 2022 € 140.000, 2023 € 140.000 en 2024 € 140.000;
3. In te stemmen met het vormen van een frictiekostenbudget van € 3.500.000 (minimum scenario excl. WW-verplichtingen), dit budget te dekken uit de algemene reserve, de WW-verplichting in de meerjarenbegroting vanaf 2022 jaarlijks op te nemen (ongeveer € 460.000) in de begroting en in te stemmen met het achteraf verantwoorden van bestedingen in de reguliere P&C-cyclus.
4. De rapporten vanuit het project Samen Prioriteren voor kennisgeving aan te nemen.
5. De bij dit voorstel behorende begrotingswijziging vast te stellen.

Inleiding

<u>Financiële opdracht focusakkoord</u>
De financiële opdracht in het focusakkoord was het realiseren van een besparing van € 15,0 miljoen. Bij de behandeling van de 1ste begrotingswijziging 2021 is op 16 december 2020 een amendement aangenomen waarin de te realiseren besparing is bijgesteld naar € 13,0 miljoen.

In het amendement is verder het volgende opgenomen:

- Minimaal 60% van € 13 miljoen gerealiseerd moet zijn bij de 2de uitwerking van het focusakkoord (mei 2021);
- Minimaal 70% van € 13 miljoen gerealiseerd moet zijn bij de 3de uitwerking van het focusakkoord (oktober 2021);
- Voor het rekeningresultaat 2021 is de afspraak dat we maximaal sturen op een sluitende exploitatie;
- Uiterlijk bij het aankomende beleidskader is de ombuigingsoperatie voor de jaarschijf 2022 (en verder) volledig ingevuld, met in begrip van eventuele tussentijdse tegenvallers, waarmee een jaarlijks begrotingsoverschot van circa € 3,0 miljoen wordt gerealiseerd.

In dit voorstel wordt ingegaan op de taakstelling die bij de 2de uitwerking van het focusakkoord moet worden gerealiseerd (minimaal 60% = € 7,8 miljoen).

Samen Prioriteren

Bij het opstellen van de 1ste begrotingswijziging kwamen we gaandeweg het traject tot de conclusie dat we inwoners onvoldoende hebben betrokken bij de ombuigingsvoorstellen. Om hier bij de 2de uitwerking van het focusakkoord een andere invulling aan te geven is het project Samen Prioriteren opgestart. Met een vragenlijst en een online gesprek zijn inwoners in de gelegenheid gesteld om mee te denken over het weer financieel gezond maken van Bergen op Zoom.

Samen Prioriteren is een ontwikkeltraject, waarbij geëxperimenteerd is met een nieuwe vorm van participatie. De huidige maatregelen rondom Corona en de beperkte tijd noodzaakten ons om bestaande vormen van participatie los te laten en op zoek te gaan naar nieuwe vormen. Na een korte verkenning is ervoor gekozen om in twee stappen bij inwoners ideeën op te halen en te verdiepen: via een digitale vragenlijst en een online bijeenkomst.

In de uitvoering van deze stappen is nadrukkelijk ingezet op het breed uitdragen van de vragenlijst en het online gesprek onder inwoners, belangengroepen, organisaties en instellingen. En met succes! De digitale vragenlijst is door ruim 1.700 inwoners ingevuld en heeft ruim 4.800 reacties opgeleverd. Aan de online bijeenkomst namen 86 inwoners deel die die in het gesprek met de gemeente (en onderling) meer dan 1.200 berichten met ideeën, meningen en suggesties deelden. Een enorme betrokkenheid die we met de traditionele vormen van inspraak niet binnen zo'n kort tijdsbestek hadden kunnen realiseren. Ter vergelijking: in 2020 hebben in totaal 20 inwoners ingesproken tijdens beeldvormende bijeenkomsten van de gemeenteraad, waarvan 19 tijdens de behandeling van de 1e uitwerking van het Focusakkoord.

Het doel van Samen Prioriteren is om inbreng uit de samenleving te organiseren door ideeën voor te leggen en ideeën op te halen. Daarbij gaat het om het ophalen van een diversiteit van ideeën en gevoelens in de samenleving, waarbij iedereen mee mag doen. Het is geen referendum of draagvlakmeting. De uitkomsten van de vragenlijst en de online bijeenkomst vormen niet de besluitvorming. Het is de gemeenteraad die, als democratisch gekozen gremium, uiteindelijk de keuzes hierin moet maken. Samen Prioriteren is een vorm van participatie waarbij elk idee, suggestie en inbreng even waardevol is en ook even zwaar meetelt. Dit betekent dat de representativiteit van de 'meedenkers' niet relevant is. Immers, als inwoners of

belangvertegenwoordigers inspreken tijdens een raadsvergadering of deelnemen aan een bijeenkomst wordt ook niet naar hun achtergrondgegevens gevraagd. Het streven naar representativiteit leidt al snel tot een discussie over vorm, terwijl het gesprek over de inhoud zou moeten gaan.

Diverse nieuwe ombuigingsvoorstellen hebben wij ook meegenomen in het project Samen Prioriteren. De uitkomsten van Samen Prioriteren worden vermeld bij de nieuwe voorstellen die in de bijlage zijn opgenomen. De uitkomsten van de vragenlijst en het online gesprek worden u tegelijkertijd met de 2de uitwerking van het Focusakkoord aangeboden. Daarnaast zijn de uitkomsten terug te vinden op https://www.bergenopzoom.nl/samen-prioriteren.

Effecten ombuigingen

Om de financiële doelstelling vanuit het focusakkoord te kunnen realiseren stellen wij u, aanvullende op de ombuigingen vanuit de 1ste begrotingswijziging, diverse ombuigingen voor. De ombuigingen van zowel de 1ste begrotingswijziging als van de 2de uitwerking van het Focusakkoord raken individuele burgers, verenigingen, instellingen en bedrijven. De ombuigingen hebben een groot maatschappelijk effect en brengen ook grote risico's met zich mee. In bijlage 1 hebben wij voor de nieuwe ombuigingen de maatschappelijke effecten en risico's voor u in beeld gebracht. Ondanks de pijn bij de diverse ombuigingen zijn ze in onze ogen wel noodzakelijk om de financiële basis van onze gemeente weer op orde te krijgen.

Totaaloverzicht ombuigingen

In het volgende overzicht is aangegeven wat de huidige stand van zaken is omtrent de uitvoering van het Focusakkoord. In het overzicht is aangesloten bij de opstelling zoals deze is gehanteerd in het amendement bij de 1ste begrotingswijziging.

€ x 1.000	Opdracht	2021		2022		2023		2024	
		1ste wijz.	2de uitw.	1ste wijz.	2de uitw.	1ste wijz.	2de uitw.	1ste wijz.	2de uitw.
Tekort in vastgestelde begroting 2021		10.721	10.721	11.423	11.423	9.975	9.975	10.043	10.043
Taken programma 1	660	175	175	885	885	885	885	885	885
Taken programma 2	2.910	617	482	1.185	1.427	1.902	2.144	2.402	2.644
Taken programma 3	3.410	1.234	973	2.927	1.916	3.750	2.419	3.829	2.498
Taken programma 4	750	50	368	290	1.399	343	706	489	852
Taken programma 5	0	0	24	0	24	0	24	0	24
Personeel (totaal)	4.850	3.032	3.032	5.010	5.192	5.020	5.852	5.025	5.957
Belastingen	420	420	420	420	420	420	420	420	420
Totaal ombuigingen	13.000	5.528	5.474	10.717	11.263	12.320	12.450	13.050	13.280
Tekort (-) overschot (+) na ombuigingen	3.000	-5.193	-5.247	-706	-160	2.345	2.475	3.007	3.237

Mutatie (- lagere ombuiging + hogere ombuiging)	-54	546	130	230

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat met uitzondering van 2021 in alle jaren een hogere ombuiging wordt gerealiseerd. De taakstelling van € 13 miljoen wordt in 2024 gerealiseerd er is zelfs sprake van een realisatie van vooralsnog € 13.280.000. Bij de 3de uitwerking van het Focusakkoord wordt de realisatie verder geactualiseerd.

De positieve bijstellingen zijn het gevolg van nieuwe voorstellen voor de jaren 2021 tot en met 2024. Deze nieuwe voorstellen bedragen in 2021 € 570.000 in 2022 € 1.629.000 en 2023-2024 € 883.000. Wij hebben voor de nieuwe voorstellen nadrukkelijk gekeken naar de reacties vanuit het project Samen Prioriteren. Uiteraard zijn wij ingenomen met deze reacties en de output van de online sessie, we zien echter ook dat veel van de reacties betrekking hebben op ombuigingen welke wij al in gang hebben gezet of op ombuigingen die wij nu voorstellen. Reacties die een nadere uitwerking vragen nemen we mee bij de 3de uitwerking van het Focusakkoord. Voor ons zijn de uitkomsten vanuit Samen Prioriteren een bevestiging dat wij redelijk volledig zijn geweest in de ombuigingen die wij u al eerder hebben aangeboden en welke we nu aanbieden en nog in ontwikkeling hebben.

De periode tussen de 1ste begrotingswijziging en de 2de uitwerking van het Focusakkoord hebben wij gebruikt om voorstellen van de 1ste begrotingswijziging nader uit te werken en om nieuwe voorstellen te ontwikkelen (via onder andere het Samen Prioriteren project). Via afzonderlijke voorstellen of dialoog bijeenkomsten hebben wij u daarbij betrokken. Bij de uitwerking constateren wij dat wij de aannames die we hebben gedaan bij de besluitvormig van 1ste begrotingswijziging, moeten bijstellen. Deze bijstelling uit zich onder andere in een vertraging in de uitvoering. Een goede uitwerking van veelal ingrijpende ombuigingen vraagt om een zorgvuldig proces dat tijd vergt. We zien ook dat het veelal intensieve processen zijn. Deze vertraging heeft niet tot gevolg, dat ombuigingen niet worden gerealiseerd, maar wel dat de voorziene ombuigingen in 2021 en 2022 niet de voordelen opleveren zoals die bij de 1ste begrotingswijziging en het amendement waren voorzien. De voorstellen vanuit de 1ste begrotingswijziging zijn door de bijstellingen nu als realistisch te bestempelen.

Daarnaast zien we ook bij de uitwerking van de ombuigingen dat er meer duidelijkheid ontstaat op welke onderdelen de ombuigingen worden gerealiseerd. Bij de 1ste begrotingswijziging hadden wij voor de verdeling tussen taken/voorzieningen en personeel de aannames uit het Focusakkoord als uitgangspunt genomen. We zien nu door voortschrijdend inzicht, dat deze verhouding anders ligt. Wij stellen voor om u in het via het overzicht zoals wij dat nu hebben gehanteerd te informeren over de voortgang van de ombuigingen. De taakstellingen in ombuigingen (personeel en taken/voorzieningen) geven we gezamenlijk weer, het uitgangspunt is dat de bedragen leidend zijn voor de realisatie. Hierdoor vereenvoudigen we de transparantie en kunt u de controlerende taak over de taakstelling nauwlettend blijven volgen. Ook hier is sprake van het realistischer maken van de ombuigingen. Door de bijstellingen wordt de personele ombuiging van op termijn € 5 miljoen naar verwachting ruimschoots gerealiseerd. Tot slot constateren dat we qua verdeling van de ombuigingen tussen de programma's afwijkingen van de taakstelling uit het Focusakkoord.

Zoals eerder aangegeven gaan we de taakstelling van € 13 miljoen realiseren. Het tempo waarin we deze taakstelling realiseren ligt lager dan bij de 1ste begrotingswijziging was voorzien. Bij de 3de uitwerking van het Focusakkoord zullen wij nieuwe ombuigingen aandragen. Deze ombuigingen gaan naar verwachting pas een positief effect hebben op de periode na 2021. Hierdoor zal het financieel meerjarenperspectief verder verbeteren maar dus niet het huidige ingeschatte resultaat over 2021.

Frictiekostenbudget
Via het amendement bij de 1ste begrotingswijziging is de bezuiniging op personeel uiteindelijk bepaald op € 3 mln voor 2021 en € 5 mln voor de jaren daarna. Destijds is ook aangegeven, dat een bezuiniging op personeel verder moet gaan dan alleen het benutten van natuurlijk verloop. Ook is in het amendement aangegeven dat de inzet van een frictiekostenbudget het risico op de haalbaarheid van de personele bezuiniging aanzienlijk verkleind.

Met name de snelheid waarmee de personele bezuinigingen tot stand moeten komen maakt dat er sprake is van de noodzaak tot het vormen van een frictiekostenbudget. Voor de bepaling van het frictiekostenbudget hebben we een aantal doelen benoemd:

1. Bekostigen van om- en bijscholing van medewerkers van wie de functie komt te vervallen en die binnen of buiten de organisatie op een andere functie herplaatst moeten worden.
2. Bekostigen van 'van werk naar werk'-trajecten.
3. Bekostigen van afbouwregelingen/salarisgarantie voor medewerkers die naar een andere functie in een lagere salarisschaal gaan.
4. Bekostigen van 'snelle afkoop' (vaststellingsovereenkomsten).

Scenario's:
Voor de berekening van het frictiekostenbudget hebben we een aantal scenario's in beeld gebracht. Uitgaande van een minimale variant, waarbij medewerkers veel mogelijkheden tot (externe en interne) mobiliteit kennen, is een frictiekostenbudget benodigd van € 3,5 miljoen. De WW-kosten zijn hierin niet meegenomen, omdat het uiterst onzeker is, dat een medewerker daarin terecht komt. De WW-verplichting wordt nu ingeschat op een bedrag van € 460.000 per jaar (vanaf 2022) en zal worden meegenomen in de reguliere meerjarenbegroting.

Hoe houden we de frictiekosten beperkt?:
Doordat wij kiezen voor de minimale variant is het van groot belang om activiteiten te ontwikkelen die er voor zorgen dat de aanspraken op het frictiekostenbudget zo laag mogelijk zijn. Maximale en integrale sturing vanuit het management op mogelijkheden en snelheid is hierin belangrijk. Activiteiten, die ons hierbij helpen zijn:

- Het stimuleren, bevorderen en faciliteren maximaal interne mobiliteit.
- Het stimuleren, bevorderen en faciliteren maximaal externe mobiliteit.
- Een vaststellingsovereenkomst (VSO) is vaak een goedkopere variant dan een Van werk naar werk-traject, maar kan alleen ingezet worden als dit de wens is van zowel de medewerker als de werkgever. De werkgever kan deze variant niet eenzijdig opleggen.
- Door een aangepast sociaal statuut en een goed sociaal plan in afstemming met de bonden op te stellen, kunnen de frictiekosten mogelijk naar beneden worden bijgesteld.

De inzet van het college is gericht op:
- Goed werkgeverschap en behoud van personeel waar mogelijk d.m.v. interne herplaatsing (zorgvuldigheid);
- Focus op zo spoedig mogelijke afwikkeling van de bezuinigingsopgaven, zodat de rust in de organisatie terugkeert en het investeren in de kwaliteit (processen, medewerkers en dienstverlening) en de ontwikkeling naar een wendbare, sterke en toekomstbestendige organisatie aandacht kan krijgen (PvA vernieuwen en verbeteren organisatie);
- Maximale beperking van de frictiekosten door maximale en integrale sturing vanuit het management op mogelijkheden en snelheid.

De bestedingen uit het frictiekostenbudget worden achteraf verantwoord in de reguliere P&C cyclus.

Risico's:
Met de inzet op zo minimaal mogelijke inzet van frictiekosten bestaat het risico dat de praktijk weerbarstiger kan zijn. Naast beïnvloedbare factoren en acties is er ook sprake van beperkt of zelfs niet beïnvloedbare factoren zoals bijvoorbeeld de route die OR en vakbonden lopen, de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt of aanhoudende Coronamaatregelen.

Alternatief scenario "meer tijd voor ombuigingen":
De scenario's zijn berekend op basis van het huidige pakket aan bezuinigingsvoorstellen. We leggen u ook graag een alternatief voor, namelijk verder faseren van personele ombuigingen. Dit betekent dat het pakket aan bezuinigingsvoorstellen minder snel wordt doorgevoerd dan op dit moment is voorgesteld. Dan kan bespaard worden op de hoogte van de frictiekosten. Je hebt dan immers meer tijd om gebruik te maken van natuurlijk verloop en kunt meerdere varianten uitwerken, daar nu de keuze in de scenario's alleen of interne mobiliteit, of werk-naar-werk-traject of vaststellingsovereenkomst is. Langer de tijd nemen om medewerkers geschikt te maken voor een andere (interne) functie en meer ruimte om gebruik te maken van natuurlijk verloop doet de frictiekosten verlagen. Als we daarvoor een inschatting moeten maken en we daarbij uit gaan van 30% meer natuurlijk verloop, bedragen de frictiekosten € 2,4mln (excl. WW-verplichting).
De hoogte van de frictiekosten worden nu nagenoeg volledig bepaald door de business cases op cultuur en sport.

Ontwikkelbudget
In het amendement van de 1ste begrotingswijziging 2021 is aangegeven dat het college uiterlijk in mei 2021 een plan van aanpak, inclusief een formatieplan, gericht op de vernieuwing en verbetering van de organisatie, opstelt. Dit plan, met de werktitel "Bergen op Zoom: dat ben jij!" is met een voorgenomen besluit vastgesteld en wordt op dit moment nader uitgewerkt. Om dit plan uit te voeren is een ontwikkelbudget nodig voor de komende paar jaren. Dekking voor deze kosten is op dit moment niet aanwezig binnen onze begroting. We zullen derhalve voor dit ontwikkelbudget tegelijk met de presentatie van het plan van aanpak een verzoek aan u doen hiervoor extra budget beschikbaar te stellen.

3de Uitwerking Focusakkoord
In het najaar van 2021 bieden wij u de 3de uitwerking van het Focusakkoord aan. In deze 3de uitwerking nemen we naast de actualisatie van vastgestelde ombuigingen ook nieuwe ombuigingen op. De onderwerpen waar we op dit moment aan denken zijn opgenomen in bijlage 1. De financiële effecten de 3de uitwerking zullen hoogstwaarschijnlijk pas een positief effect hebben vanaf 2022.

Ontwikkeling algemene reserve, weerstandsvermogen, risico's en weerstandsratio
De 2de uitwerking van het Focusakkoord, het 1ste concernbericht 2021 en de jaarrekening 2020 hebben een direct effect op de algemene reserve, het weerstandsvermogen, de risico's en de weerstandsratio. Hieronder is de actuele stand van zaken weergegeven.

De algemene reserve laat een groei zien van € 17,7 miljoen (31-12-2021) naar € 26,4 miljoen (31-12-2024). De positieve ontwikkeling van de algemene reserve resulteert in een stijging van het weerstandsvermogen. De risico's nemen in eerste instantie toe, maar nemen daarna weer af ervan uitgaande dat steeds meer bezuinigingen worden gerealiseerd. In bijlage 1 wordt een nadere toelichting gegeven, hieronder is een korte samenvatting weergegeven.

Bedragen x € 1 miljoen

	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024
Algemene reserve	17,7	19,4	22,6	26,4
Weerstandsvermogen	12,0	15,7	19,5	23,7
Risico's	15,5	17,5	16,0	14,5

De weerstandsratio laat de aanpassingen vanuit de jaarrekening 2020, het 1ste concernbericht 2021 en de 2de uitwerking van het focusakkoord het volgende beeld zien:

31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024
0,77	0,90	1,22	1,63

In het focusakkoord is als doelstelling een weerstandsratio van 1 opgenomen, met een ondergrens van 0,8. Met de huidige voorstellen wordt deze doelstelling vanaf 2022 gehaald.

Ontwikkeling Schuldenlast
We verwachten dat de schuldquote, welke eind 2020 flink lager uitviel dan in 2019, in 2021 wat zal stijgen maar daarna, in lijn met voorgaande rapportage bij de 1e begrotingswijziging, weer zal dalen. Belangrijkste voorwaarden hiervoor zijn dat de gestelde doelen uit het Focusakkoord worden behaald en de opbrengsten bij het grondbedrijf worden gerealiseerd.

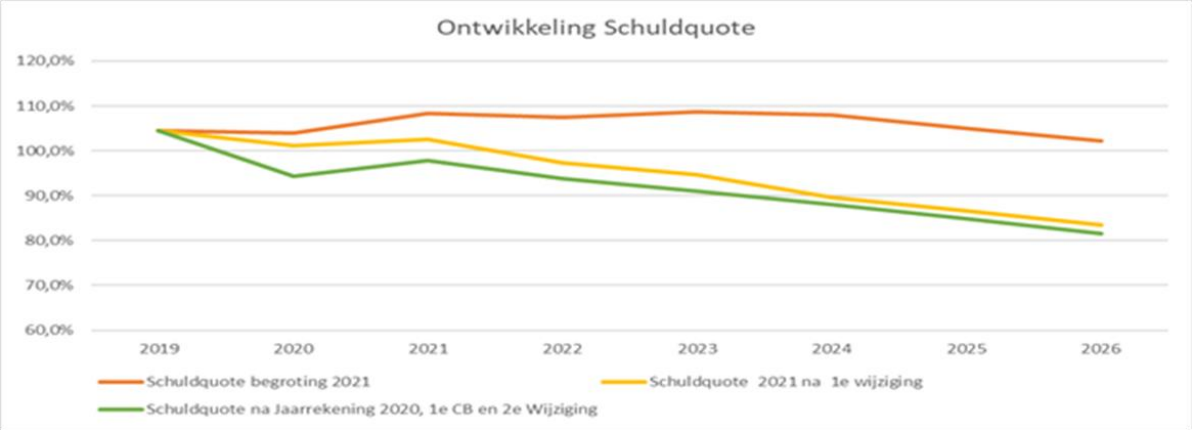

Beoogd maatschappelijk effect/doelstelling

In bijlage 1 zijn per programma de verwachte maatschappelijke effecten opgenomen van de nieuwe ombuigingen. Als gekeken wordt na de maatschappelijke effecten van alle tot nu toe voorgestelde ombuigingen (1ste begrotingswijziging en 2de uitwerking Focusakkoord) dan is de verwachting dat deze effecten aanzienlijk zijn.

Uitwerking voorstel

In bijlage 1 zijn de bijstellingen op de ombuigingen vanuit de 1ste begrotingswijziging en de nieuwe ombuigingen nader toegelicht. Hieronder zijn per programma de voorstellen weergegeven.

<u>Programma 1:</u>
Geen bijstellingen en geen nieuwe ombuigingen.

<u>Programma 2:</u>
Voorgesteld wordt om de ombuiging: Misbruik sociale voorzieningen – fraudebestrijding bij te stellen. In de afgelopen periode is dit voorstel uitgewerkt, de uitvoering wordt binnenkort gestart. Hierdoor kunnen we voor 2021 nog niet de volledige ombuiging realiseren (nadeel van € 135.000). Daarnaast leidt de nadere uitwerking van het voorstel er toe dan de voorgenomen ombuiging van € 270.000 structureel met € 11.000 naar beneden moet worden bijgesteld.

Voorgesteld wordt om vanaf 2022 een structurele ombuiging te realiseren van € 253.000 op minimabeleid. Binnen het totale minima beleid kan er aan diverse knoppen gedraaid worden. Expliciet stelt het college voor de ondersteuning van kinderen, de voedselbank, schuldhulpverlening en de ondersteuning van gezondheid door het aanbieden van een collectieve ziektekostenverzekering te ontzien, en hier niet op te bezuinigen. Het voorstel wat het college wel doet richt zich op het verlagen met 50% van de sociaal-culturele bijdrage, het

verlagen met 50% van de individuele inkomenstoeslag van bijstandsgerechtigden én het verlengen van de referteperiode van deze zelfde regeling, waardoor mensen hier na 5 jaar recht op hebben ipv na 3 jaar.
Bij iedere bezuiniging binnen het minimabeleid is het onontkoombaar dat er kwetsbare mensen geraakt worden. Vanuit participatie wordt de aandacht juist ingezet op doorontwikkeling en investeren in mensen. En daarnaast willen we vanuit een cultuuromslag ook steeds meer het maatschappelijke middenveld actief gaan betrekken.

Programma 3:
Binnen dit programma wordt voorgesteld om de ombuiging op de drie business cases op het gebied van cultuur te herzien. De uitvoering van de drie business cases vraagt om een zorgvuldig proces. Dit leidt er toe dat de totale ombuiging wel wordt gerealiseerd, alleen in een lager tempo. Wij stellen voor om de ombuiging in 2021 van € 500.000 te verlagen naar € 400.000 en de ombuiging in 2022 met € 100.000 te verlagen naar € 1.400.000.

Daarnaast worden op dit programma een aantal nieuwe ombuigingen voorgesteld:
- Kostendekkendheid commerciële evenementen, structurele ombuiging vanaf 2022 van € 55.000;
- Baliefuntie VVV, ombuiging in 2021 van € 97.000 vanaf 2022 een structurele ombuiging van € 150.000;
- Cultuur en erfgoed, structurele ombuiging voor 2021 en volgende jaren van € 92.000.

Het kostendekkend maken van de ondersteuning van commerciële evenementen is expliciet opgenomen in het Focusakkoord.

Een bezuiniging op de VVV door het versoberen of stoppen met de baliefunctie betekent dat bezoekers minder of niet meer via de fysieke baliefunctie geïnformeerd worden. Hier staat tegenover dat er ook andere mogelijkheden zijn om onze gemeente en streek onder de aandacht te brengen, zoals bijvoorbeeld door (meer) inzet van online kanalen en samenwerkingen met andere partijen. Dit kan aansluiten op de veranderende rol van de VVV waarbij het professionele gastheerschap (nog) meer wordt gedigitaliseerd en de focus van de VVV komt te liggen op online gastheerschap en promotie.

De ombuiging op cultuur en erfgoed heeft betrekking op het bijstellen van begrotingsbedragen, uit een analyse is gebleken dat de beschikbare middelen niet meer benodigd zijn.

Programma 4:
Bij programma 4 worden een drietal nieuwe ombuigingen voorgedragen.

Bij het betaald parkeren wordt voorgesteld om het kunnen betalen met munten te verminderen. Dit levert vanaf 2022 een structurele ombuiging op van € 30.000.

Daarnaast wordt voorgesteld om bij onze vastgoed objecten een 16-tal objecten te verkopen. Om dit op zorgvuldige wijze uit te voeren wordt per object nog een gedetailleerd plan van aanpak opgesteld. Voor de eerder voorgestelde objecten (1ste begrotingswijziging) is een goed inzicht in de financiële consequenties, voor de toegevoegde objecten is dit nog niet bekend. Voor de betreffende objecten moet eerst nog een onafhankelijke taxatie worden uitgevoerd. De verwachte opbrengsten (verkoopprijs -/- boekwaarde) bedragen

voor 2021 € 317.500 en voor 2022 € 845.700. Daarnaast is de verwachting dat de verkoop leidt tot een structurele ombuiging op de exploitatiekosten van € 233.100 vanaf 2022.

De business cases “uitbesteden onderhoud openbare ruimte” wordt opgesteld. Op dit moment is de verwachting dat vanaf 2023 een ombuiging kan worden gerealiseerd van € 100.000.

Consequenties van het voorstel

Het effect op het begrotingsresultaat is hieronder weergegeven. Hierbij zijn ook de effecten van het 1ste concernbericht 2021 betrokken.

Bedragen x € 1.000

	2021	2022	2023	2024
Saldo begroting 2021-2024	-/- € 10.721	-/- € 11.423	-/- € 9.975	-/- € 10.043
1ste begrotingswijziging	€ 5.526	€ 10.717	€ 12.320	€ 13.050
Overige begrotingswijzigingen 2021	-/- € 205	€ 1.402	-/- € 24	-/- € 24
	-/- € 5.400	€ 696	€ 2.321	€ 2.983
1ste concernbericht 2021	€ 1.000	-/- € 652	-/- € 635	-/- € 354
2de uitwerking Focusakkoord	-/- € 54	€ 546	€ 130	€ 230
Bijgesteld meerjarenperspectief	-/- € 4.454	€ 590	€ 1.816	€ 2.859
Tussentijdse winstneming grondexploitatie	€ 2.245			
Mutatie algemene reserve	-/- € 2.209	€ 590	€ 1.816	€ 2.859

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat de diverse ombuigingen bij de 1ste begrotingswijziging en bij de 2de uitwerking van het Focusakkoord ervoor zorgen dat vanaf 2022 de verwachting is dat een sluitende begroting kan worden gepresenteerd. In 2024 wordt nagenoeg het gewenste overschot van € 3 miljoen gerealiseerd. Met de ombuigingen die wij bij de 3de uitwerking van het Focusakkoord verwachten aan te bieden is het realistisch om te veronderstellen dat het overschot van € 3 miljoen wordt gerealiseerd in 2024.

Duurzaamheid

Op het programma duurzaamheid zijn op dit moment geen ombuigingen voorzien.

Risico paragraaf

De uitvoering van het Focusakkoord brengt extra financiële risico’s met zich mee. Het risico bestaat, dat de ombuigingen niet of niet geheel worden gerealiseerd. Daarnaast bestaat het risico dat het frictiekostenbudget niet voldoende is.

In bijlage 1 zijn per programma diverse risicotabellen opgenomen.

Geïdentificeerde risico's

Risico-onderdelen	NvT	Laag	Neutraal	Hoog
1. Realiseren maatschappelijke effecten				X
2. Politiek-bestuurlijk en draagvlak				X
3. Imago gemeente				X
4. Algemene en externe omgeving				X
5. Veiligheid			X	
6. Financiën				X
7. Juridisch				X
8. Planning				X
9. Kwaliteit uitvoering			X	
10. Capaciteit organisatie en samenwerking partners				X

Beheersmaatregelen risico's hoog

	Risico	Effect	Beheersmaatregel	Verantwoordelijke
1	Realiseren maatschappelijke effecten	De ombuigingen hebben tot gevolg dat geplande doelen niet (volledig) worden gehaald.	Monitoren en transparant communiceren waarom ombuigingen worden gedaan.	Gemeenteraad, college en management
2	Politiek-bestuurlijk en draagvlak	Onpopulaire maatregelen leiden tot veel reuring.	Communicatie-strategie opstellen (extern draagvlak).	Gemeenteraad, college en management
3	Imago gemeente	Burger/verenigingen/instellingen raken ontevreden en maken dit via media duidelijk.	Communicatie inzetten op wat doet uw gemeente wél en urgentie van ombuigingen.	Gemeenteraad, college en management
4	Algemene en externe omgeving	De ombuigingen hebben een grote impact op diverse partijen en instellingen.	Communicatie inzetten op wat doet uw gemeente wél en urgentie van ombuigingen.	Gemeenteraad, college en management
6	Financiën	Diverse voorgestelde ombuigingen moeten nog verder worden uitgewerkt. Hierdoor bestaat het risico dat ombuigingen niet tijdig en/of niet	Monitoren van nog uit te werken ombuigingen. Onderzoeken of er mogelijke nieuwe ombuigingen zijn te realiseren.	Gemeenteraad, college en management

		tegen het nu verwachte bedrag worden gerealiseerd. Het frictiebudget blijkt niet toereikend te zijn.	Tussentijds richting raad voortgang van uitnutting budget communiceren.	
7	Juridisch	Door de ombuigingen vervallen werkzaamheden. Ondanks dat intensief wordt ingezet op het begeleiden van werk naar werk is niet uit te sluiten dat er gedwongen afscheid moet worden genomen van medewerkers. Dit kan dit leiden tot juridische procedures, welke kosten met zich meebrengen.	Uiterste inspanning leveren om medewerkers te begeleiden van werk naar werk.	College en management
8	Planning	Diverse ombuigingen moeten nog verder worden uitgewerkt, om de financiële doelstellingen vanuit het focusakkoord (inclusief amendement) te realiseren.	Monitoren van nog uit te werken ombuigingen.	Gemeenteraad, college en management
10	Capaciteit organisatie en samenwerking partners	De uitwerking van de ombuigingen vragen extra inzet van de organisatie en de samenwerkende partners. Daarnaast vervallen functies van medewerkers.	Goede begeleiding van medewerkers en transparante communicatie.	Gemeenteraad, college en management

Alternatieven

In bovenstaand voorstel hebben wij kritisch naar al onze taken en budgetten gekeken. Om de doelstellingen vanuit het amendement te kunnen realiseren zien wij op dit moment en op de korte termijn nauwelijks alternatieven.

Een ontwerpbesluit bieden wij u hierbij ter vaststelling aan.

Gemeente Bergen op Zoom

RVB21-0029

Raadsvoorstel

Het college van burgemeester en wethouders van Bergen op Zoom,

De secretaris,

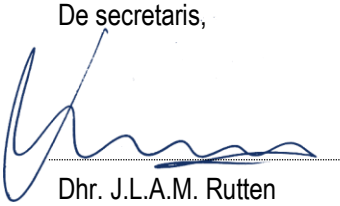

Dhr. J.L.A.M. Rutten

De burgemeester,

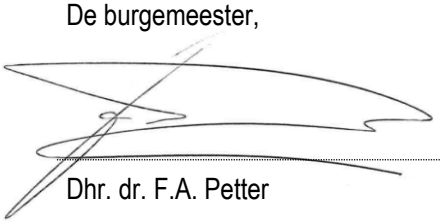

Dhr. dr. F.A. Petter

Gemeente Bergen op Zoom

RVB21-0029

Raadsvoorstel

De raad van de gemeente Bergen op Zoom;

gezien het voorstel van het college van 16 april 2021, nr. RVB21-0029;

BESLUIT:

1. In te stemmen met het bijstellen van bij de 1ste begrotingswijziging vastgestelde ombuigingen:
   a. Misbruik sociale voorzieningen – fraudebestrijding:
      2021: - € 135.000, 2022 - € 11.000, 2023 - € 11.000 en 2024 - € 11.000;
   b. Business cases cultuur: 2021 - € 400.000 en 2022 - € 100.000;
2. In te stemmen met de nieuwe ombuigingen:
   c. Afschalen minimabeleid: 2022 € 253.000, 2023 € 253.000 en 2024 € 253.000;
   d. Kostendekkendheid commerciële evenementen: 2022 € 55.000, 2023 € 55.000 en 2024 € 55.000;
   e. VVV baliefunctie: 2021: € 97.000, 2022 € 150.000, 2023 € 150.000 en 2024 € 150.000;
   f. Cultuur en erfgoed: 2021 € 92.000; 2022 € 92.000, 2023 € 92.000 en 2024 € 92.000;
   g. Parkeren verminderen betalen met munten: 2022 € 30.000, 2023 € 30.000 en 2024 € 30.000;
   h. Vastgoed: 2021 € 318.000, 2022 € 1.079.000, 2023 € 233.000 en 2024 € 233.000;
   i. Business case uitbesteden openbaar onderhoud: 2023 € 100.000 en 2024 € 100.000.
   j. Bedrijfsrestaurant “De Eetkamer”: 2021 € 63.000, 2022 € 140.000, 2023 € 140.000 en 2024 € 140.000;
3. In te stemmen met het vormen van een frictiekostenbudget van € 3.500.000 (minimum scenario excl. WW-verplichtingen), dit budget te dekken uit de algemene reserve, de WW-verplichting in de meerjarenbegroting vanaf 2022 jaarlijks op te nemen (ongeveer € 460.000) in de begroting en in te stemmen met het achteraf verantwoorden van bestedingen in de reguliere P&C-cyclus.
4. De rapporten vanuit het project Samen Prioriteren voor kennisgeving aan te nemen.
5. De bij dit voorstel behorende begrotingswijziging vast te stellen.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 10 juni 2021

De griffier,	De voorzitter,
Mevr. E.P.M. van der Meer	Dhr. dr. F.A. Petter